

doi number: 10.14686/BUEFAD.201416222

Resim-İş Eğitimi Programları Grafik Ana Sanat Ders İçerikleri ve İşleniş Biçimleri *

Doç. Dr. İ.Halil TÜRKER
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
ihturker@yahoo.com

Yrd. Doç. Dr. Fatih ÖZDEMİR
İnönü Üniversitesi
Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
mfatihozdemir@gmail.com

Özet: Türkiye’de Resim-iş eğitimi programlarındaki öğretim elemanları ile dersler, ders içerikleri ve işleniş biçimleri konularında yapılan görüşmeler sırasında, tüm fakültelerde uygulanması öngörülen Eğitim Fakülteleri ortak programının uygulama aşamasında bölümden bölüme değişiklikler gösterdiği fark edilmiştir. Bu farklılıkların ortaya konması ve mevcut durumun göz önüne serilerek yapılabileceklerin tartışmaya açılması fikri, bu araştırmanın yapılmasına sebep olmuştur.

Araştırmanın amacı; Türkiye’deki Güzel Sanatlar Eğitimi Grafik Ana Sanat Dallarında 6 dönem boyunca okutulan derslerin mevcut durumunun ne olduğunun ortaya konulmasıdır. Veriler, bir anket aracılığı ile toplanmıştır. Ankette grafik ana sanat derslerinde var olan durum ve uygulamada karşılaşılan sorunlar ile ilgili sorular yer almaktadır. Araştırma sonucunda, elde edilen veriler değerlendirilmiş ve ortak uygulamaya yönelik alternatif bir içerik önerisi sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Grafik Tasarım, Resim-iş Eğitimi, Grafik Ana Sanat Dalı

Course Outlines and Teaching Styles at Graphic Design Lessons at Fine Arts Education Departments

Abstract: During our meetings regarding courses, course outlines and teaching styles with faculty members from Fine Arts Education departments at education faculties in Turkey, it was noticed that the outline that was expected to be followed universally by all faculties changed from department to department. Ascertaining these differences, and by doing so opening a discussion about the possible solutions to overcome them, led to this research.

The purpose of this research is to examine the current situation of the courses that are taught over six semesters in Graphic Art Major Programs in Fine Art Education Departments. Data has been collected by conducting a questionnaire. The questionnaire consists of questions regarding the current situation of the graphic art courses and the problems that are confronted during their execution. As a result, the data obtained were evaluated and an alternate content for common application is proposed.

Key Words: Graphic Design, Fine Arts Education, Major Studio: Graphic Design

* Bu araştırma, 2011’de Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde tamamlanan “Türkiye’deki Resim-iş Eğitimi Programlarında Okutulan Grafik Tasarım Derslerinin Uygulanmasını etkileyen faktörler” başlıklı doktora tezinin bir bölümünden hareketle oluşturulmuştur.

1. GİRİŞ

Ülkeler, günden güne refah seviyelerini daha yukarılara taşımaktadır. Eğitim seviyesi yüksek, yaşadığı çevreye karşı duyarlı bireylerin, bu yükselişte önemli rolleri vardır. Eğitim sisteminin temel öğelerinden birisi olan öğretmenler de bu değişim ve gelişim sürecine sağladıkları katkılar açısından önemli yer tutmaktadırlar. Değişen ve gelişen dünya ve buna paralel olarak değişen sanat uygulamaları beraberinde, sanat eğitimcilerinden teknolojiye duyarlı ve yeniliklere açık tavır geliştirmelerini beklemektedir.

Oktay'a (1994, 17) göre sanat, bir haz alma aracı olmasının yanı sıra bir bilgilenme aracıdır. Dünyayı anlama ve anlamlandırma sürecinin parçasıdır. Bu yüzden sanat eğitimcileri sanatın özgül sorunları ile yaşanan zamanın atik/politik sorunları arasındaki bağlantı noktalarını kavrayabilecek bireyler yetiştirmelidir. Fakat ülkemizde, bireylerde bu temel noktaları oluşturacak bir eğitim politikası olduğunu söylemek zordur. İpşiroğlu'na (1994,79) göre bizdeki eğitim anlayışı özgür düşünce yerine düşünmemeyi, sorunları irdelemek ve sorgulamak yerine ezberciliği, bireyselliğin gelişmesini değil bastırılmasını hedef almıştır. Atan, (2000, 33) eğitim sürecinde sanat eğitiminin yeteri kadar dikkate alınmadığından yakınmaktadır. Ona göre, genel eğitim uygulamaları yürütülürken güzel sanatlar eğitiminin özgün yönleri kabul edilmekte, ancak sanat eğitiminin genel eğitim dizgesi içerisindeki yeri göz ardı edilmektedir. Ayrıca Atan (2000), güzel sanatlar alanında bilgi çağına uyarlanmış, çağdaş ve nitelikli sanat eğitimi verme konusunda iyi bir durum değerlendirmesi yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

İletişim çağındaki dünyamızda, temel amacı "iletişim" olan grafik tasarım disiplini ve bu disiplinin eğitimini temel alan, güzel sanatlar eğitimi kapsamındaki grafik ana sanat dalı da, içerik ve kullandığı malzemeler açısından, değişimi ve gelişimi en fazla takip etmesi gereken ana sanat dallarından birisidir. Disiplinler arası ilişkiler göz önüne alındığında, Grafik Tasarım eğitimi üzerinden yapılan bu araştırma ile sanat eğitiminin durumu ile ilgili bir fikir edinmek mümkün olacaktır.

Türkiye'deki Eğitim Fakültelerinde bulunan Güzel Sanatlar Eğitimi bölümlerindeki Öğretim Elemanları ile dersler, ders içerikleri ve işleniş biçimleri konularında yapılan görüşmeler sırasında, tüm fakültelerde uygulanması öngörülen Eğitim Fakülteleri ortak programının, uygulama aşamasında bölümden bölüme farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu farklılıkların ortaya konması ve mevcut durumun göz önüne serilerek yapılabileceklerin tartışmaya açılması fikri, bu araştırmanın yapılmasına sebep olmuştur. Günümüz mevcut durumu ele alındığında, Türkiye'de verilen grafik tasarım eğitiminin, fakülteden fakülteye

hatta öğretim elemanından öğretim elemanına göre farklılıklar gösterdiği, programlar arasındaki bu uyumsuzluk ve eksiklikler sonucunda mezun olan öğrencilerin, alana ilişkin kapsamlı bir eğitim alamadığı, sadece belli ana başlıklar hakkında yüzeysel bilgilere sahip olarak mezun oldukları söylenebilir. Çoğu zaman dersi yürüten öğretim elemanının uzmanlık alanı dersin içeriğine hâkim olduğu, diğer alt başlıkların ya hiç öğretilmediği ya da yüzeysel olarak geçildiği düşünülmektedir. Ayrıca Atan'ın (2000, 35) da belirttiği gibi sanat eğitiminde uygulanan modeller, bilgi çağının gereği olarak değişim ve gelişim sürecinde her zaman yeniden yapılanmayı gerektirecektir. Eğitim kurumları iç gözlemlerde bulunarak sanat eğitimi ilkelerini belirlemelidirler.

Karamustafa (1992, 133) grafik tasarımı, bir iletişim disiplini olarak ifade eder. Bu iletişimde de bir mesaj alışverişi söz konusudur. Görsel iletişimde bir mesaj, bu mesajın bir sahibi, mesajı iletmekle görevli bir medya ve mesajın alıcısı vardır. Grafik eğitimi üstlendiği eğitim amaçları yanında, tasarım sürecinin bireye kazandıracaklarıyla da ilgilenir. Tasarlayan ve tasarlanmış olanı anlayabilen bireyleri bu yolla eğiterek, algısı açık, pratik çözümler üretebilen, yeni yollar bulabilen, zamanı ve malzemeyi doğru kullanabilen eğitimciler yetiştirebilmek mümkün hale gelmektedir. Kendisini ve çevresini sorgulamaya başlayan birey, detayları incelemeye, sabırla tüm öğeleri araştırmaya, bulduklarını hayal gücüyle birleştirmeye ve elindeki malzemeyi yeniden şekillendirerek bambaşka işler ortaya koymaya başlar. İmgeleri tanır, soyut anlatımlar yapma yetisi geliştirir, nesneden hareketle fikir ve kavram geliştirmeyi öğrenir. Bu temel amaçları bireye kazandırma çabasında olan grafik eğitimcisi, Armutçu'nun (2006, 57) da ifade ettiği gibi, diğer birçok meslek grubu gibi durağan bir işle uğraşmaz. İnsan yetiştiren bu meslek grubuna dâhil bireyler, diğer bütün meslek gruplarından farklı, onların üzerinde bir bilinç ve birikime sahip olmalıdırlar. Bu eğitimciler, çağın gelişmelerini yakından takip etmeli, toplumsal hayata yön veren olanakların uzağında yer almamalıdırlar. Bu sebeple eğitimcilerin iletişim olanaklarını eğitimde etkin bir biçimde kullanmaları ve bu etkinliğin olmazsa olmaz destekleyicisi unsurlara yabancı olmamaları gerekir. Grafik ana sanat dalı eğitimcileri, her ne kadar profesyonel yaşamında grafik tasarım mesleğini icra etmeyecekse de, tasarım kavramı ve grafik tasarımın olanakları hakkında teorik ve pratik bilgi sahibi olmalıdırlar. Çünkü içinde yaşadığımız tüketim toplumu bizi sürekli görsel bir bombardımana tutmaktadır. Bu bombardımanın etkilerinden kurtulmak, arasından faydalı olanı çekip alabilmek için de bireylerin uyarılması ve bilinçlendirilmesi gerekir. Grafik Tasarım eğitimi ile bu bilinçlendirme yapılabilmektedir (Bölükoğlu, 2004, 79).

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; Türkiye'deki Güzel Sanatlar Eğitimi Grafik Ana Sanat Dallarında 6 dönem boyunca okutulan derslerin mevcut durumunun ne olduğunun ortaya konulması ve bu derslerin yürütülmesinde etkili olduğu düşünülen koşulların incelenmesini, mevcut sorunların ortaya konulmasını sağlamak ve bu sorunların giderilebilmesi için çözüm önerileri sunmaktır.

Değişen sanat, doğal olarak değişken ve yenilikçi bir sanat eğitimi de zorunlu kılmaktadır. Güzel sanatlar eğitimi veren fakültelerde uygulanan sanat eğitimi programları, zaman zaman güncelliğini yitirmekte, değişen sanat anlayışının hızına yetişemeyerek geride kalmaktadır. Özellikle grafik ana sanat dalı, gerek ders içerikleri gerekse de kullandığı ders materyalleri açısından gelişen teknoloji ile paralel bir seyir göstermektedir. Sürekli kendini yenileyen ve her gün bir adım daha ileri giden teknoloji, grafik ana sanat dalı ders içeriklerinin de devamlı güncellenmesini zorunlu kılmaktadır. Güncel bilgi donanımına sahip, yeni teknolojileri tanıyan öğretmen adaylarının yetiştirilmesi için doğru temellendirilmiş, sağlam bir altyapı gerekmektedir.

Ayrıca, sanat eğitiminin önemli bir alanı olan ve birçok alt başlığa ayrılan grafik tasarım eğitiminin kapsamının ne olduğunun belirlenmesi, okutulan derslerin ortak bir paydada buluşturulması, sanat eğitimi veren programların mümkün olduğu kadar birbirlerine yaklaştırılması önemlidir. Hangi üniversiteden mezun olursa olsun, her öğrenciden, alana ilişkin temel düzeyde kapsamlı bir bilgi birikimine sahip olması, olanaklar ölçüsünde grafik tasarımın tüm alt başlıklarına hâkim olması beklenilmelidir.

1.2 Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma tarama türü bir çalışmadır. "Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır." (Karasar, 2005, 77). Bu araştırma da Türkiye'deki Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Resim-İş Eğitimi Programlarında okutulan Grafik Ana sanat Atölye derslerinin mevcut durumunu betimlemek amaçlanmıştır.

1.3 Veri Toplama Yöntemi

Veriler, hazırlanan bir anket aracılığı ile toplanmıştır. Anketin hazırlanmasında öncelikle ilgili alan yazın taraması yapılmış, doğrudan ya da dolaylı ölçme araçları olup olmadığı incelenmiş ve denemelik bir ölçme aracı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anket kapsam, içerik,

açıklık ve anlam açısından değerlendirilmek üzere Anadolu Üniversitesi ve 19 Mayıs Üniversitesi bünyesinde görev yapan, alanda uzman öğretim üyelerinin görüşlerine sunulmuş, uzman görüşleri doğrultusunda ankete son hali verilmiştir. Hazırlanan anket, evrendeki tüm programlara uygulanmıştır. Anket geri dönüş oranının %70'in altına düşmemesine özen gösterilmiştir.

1.4 Verilerin Çözümlemesi

Anket sonucu elde edilen veriler SPSS For Windows 17 paket programında işlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler değerlendirilirken, ankette yer alan her bir sorunun seçeneklerine verilen yanıtların frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır.

2. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkılarak yorumlara gidilmiştir. Araştırmada uygulanan ankete verilen cevapların betimsel analizlerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

2.1 Öğretim elemanların Grafik Ana Sanat derslerinin öğretimiyle ilgili görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar

Öğretim elemanlarının grafik ana sanat dersinin öğretimiyle ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla sorulan sorulara verilen cevapların betimsel analizlerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda sunulmuştur

Tablo 1: Öğretim Elemanlarının Grafik Ana Sanat Dalına Yönelik Bir Temel Tasarım Dersinin Gerekliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
20.Birinci sınıftaki temel tasarım dersi haricinde, Grafik Ana Sanat Derslerine yönelik bir temel tasarım dersi olmalı mı?	29	70,7	12	29,3	41	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %70,7'i, birinci sınıftaki temel tasarım dersi haricinde, Grafik ana sanat derslerine yönelik bir temel tasarım dersi olması gerektiğine inanmaktadır. %29,3'ü ise Grafik ana sanat derslerine yönelik bir temel tasarım dersinin gerekliliğine inanmamaktadır.

Temel tasarım dersi, her ne kadar 4 saat teorik 4 saat uygulama olarak yapılandırılmışsa da, mevcut durumda ağırlıklı olarak uygulamaya yönelik işlenen bir derstir. Dersin amacı, öğrencinin yaratıcılığını arttırıp bilgi ve becerilerini geliştirmesini sağlamaktır. Bu

ders sürecinde öğrenci sanat eğitiminin temel kurallarını öğrenir, ayrıntıları fark etmeye başlar, algısı gelişir, doğru görmeyi öğrenir. Ayrıca bu süreç içerisinde öğrenci; kavramlar arasında ilişkiler kurabilme, bu ilişkilere görsel anlamlar ve semboller yükleyebilme, duygu ve düşüncelerini görsel dille ifade edebilme, iletişimin önemli bir unsuru olan görsel estetiği her alanda kullanabilme donanımı ve becerisi kazanır (Temel Tasarım, 2011).

Tablo 2: Öğretim Elemanlarının Grafik Tasarım Eğitiminde Bilgisayarla Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

21.Grafik tasarım eğitiminde bilgisayarla eğitim sizce ne kadar gerekli?	Çok gerekli		Gerekli		Kısmen gerekli		Gereksiz		Çok gereksiz		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	28	68,3	11	26,8	2	4,9	0	0	0	0	41	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %68,3’ü grafik tasarım eğitiminde bilgisayarla eğitimin çok gerekli olduğu görüşündedir. %26,8’i bu eğitimi gerekli görürken %4,9’u kısmen gerekli olduğunu düşünmektedir. Grafik tasarım eğitiminde bilgisayarla eğitimin gereksiz ya da çok gereksiz olduğunu düşünen öğretim elemanı ise bulunmamaktadır.

Grafik tasarım, kapsamı ve içeriği ile teknolojiyle beraber değişmekte ve gelişmekte olan bir alandır. Demirel, (2005, 120) yeni bilgi birikimlerinin ve bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ile devamlı yenilenen bilgi havuzunun programlara yansıtılmadığını, bu sebeple eğitim sistemlerinin günlük yaşantıya hizmet edemediğini bunun da bireyin okul dışında kendisini farklı bir dünyada bulmasına sebep olduğunu söylemektedir.

Tablo 3: Öğretim Elemanlarının Mezuniyet Projesi Ya Da Tezi Hazırlatılmasına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

26.Öğrencileriniz mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlıyorlar mı?	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
	22	53,7	19	46,3	41	100,0

Tablo 3’de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %53,7’si öğrencilerine mezuniyet projesi ya da tezi hazırlatmaktadır. %46,3’ü ise mezuniyet projesi ya da tezi hazırlatmamaktadırlar.

Tablo 4: Öğretim Elemanlarının Mezuniyet Projesi Ya Da Tezi Hazırlatılmasının Gerekliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

27.Öğrencilere mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlatılmasını ne kadar gerekli görüyorsunuz?	Çok gerekli		Gerekli		Kısmen gerekli		Gereksiz		Çok gereksiz		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	21	51,2	15	36,6	4	9,8	1	2,4	0	0	41	10

Tablo 4’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %51,2’si mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlanmasının çok gerekli olduğunu düşünmektedirler. %36,6’sı da mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezinin gerekli olduğunu düşünmektedir. %9,8’lik bir kısmı mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezinin kısmen gerekli görürken %2,4’lük bir kısmı mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlanmasını gereksiz bulmaktadırlar. Mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlanmasını çok gereksiz bulan öğretim elemanı ise bulunmamaktadır. Mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlanmasını gerekli ve çok gerekli gören öğretim elemanlarının oranı %87,8’dir.

Tablo 3 ve Tablo 4’deki veriler birlikte değerlendirildiğinde, mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlatan (%53,7) ve hazırlatmayan (%46,3) öğretim elemanlarının oranının neredeyse yarı yarıya olduğu fakat, mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlatılmasının %87,8 oranında gerekli olduğu görüşünün çıktığını görmekteyiz. Buradan, öğretim elemanlarının yarıya yakın kısmının mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlatmamasına rağmen, mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlatmanın gerekliliğinin farkında oldukları sonucunu çıkarabiliriz.

2.2 Grafik ana sanat dersleri kapsamında öğretilen konuların dönemsel dağılımına ilişkin bulgular ve yorumlar

T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları kitabında, (1998) 6 dönem boyunca okutulacak Grafik ana sanat dersleri ders içerikleri “Çeşitli yazı formları, tipografi, görsel iletişim, bilgisayar destekli grafik tasarım, kurumsal kimlik, afiş, kitap kapağı, ambalaj, illüstrasyon ve animasyon çalışmaları, grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları” olarak belirtilmektedir. Ders içeriklerinde, bu konu başlıkları genel bir başlık altında toplamış ve dönemlere ve konulara göre herhangi bir sınıflandırma yapılmamıştır. Bu programı uygulayan tüm Eğitim Fakülteleri de mevcut genel tanımı kullanmaktadırlar. Ders içerikleri ve konuların işleniş mantığına dair herhangi bir sınıflandırma olmadığı için, programı uygulayan öğretim elemanları, kendi tecrübeleri ve

yeterlilikleri doğrultusunda bu tanımları kendilerine göre yorumlamakta ve uygulamaktadırlar. Sonuç olarak aynı yeterlilik düzeyinde ve donanımda resim öğretmenleri yetiştirmek amacıyla olan eğitim fakülteleri, programdaki bu belirsizlik sebebiyle farklı yeterlilik seviyelerine ve farklı donanımlara sahip öğretmenler yetiştirmektedirler. Bazı fakülteler, 6 dönem boyunca öğrencilerine gerekli olacak tüm içeriği öğretirken, bazı fakülteler bu içeriğin yalnızca bir kısmını öğrencilerine öğretebilmektedir. Konuların işleniş sırası, zorluk dereceleri ve sınıflandırılmaları yoktur, hangi dönemde hangi konu ile hangi yeterliliğin kazandırılması gerektiği belli değildir. Konuların işleniş sırası öğretim elemanından öğretim elemanına değiştiği gibi yıldan yıla da değişiklikler göstermektedir.

Tablo 5: Dönem İçerisindeki Ünitelerin Dağılımı (Dönem İçindeki Ünite Çeşitliliği)

	2.SINIF				3.SINIF				4.SINIF			
	1.dönem		2.dönem		1.dönem		2.dönem		1.dönem		2.dönem	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kurumsal kimlik çalışması	6	8,33	9	10,71	9	8,41	9	9,89	8	6,96	4	4,30
Tipografi	13	18,06	22	26,19	14	13,08	2	2,20	10	8,70	4	4,30
İllüstrasyon ve animasyon	4	5,56	9	10,71	14	13,08	11	12,09	13	11,30	10	10,75
Afiş	5	6,94	2	2,38	12	11,21	13	14,29	11	9,57	14	15,05
Kitap Kapağı	2	2,78	7	8,33	11	10,28	8	8,79	11	9,57	6	6,45
Görsel iletişim	15	20,83	13	15,48	11	10,28	11	12,09	18	15,65	12	12,90
Bilgisayar destekli grafik tasarım	7	9,72	10	11,90	17	15,89	17	18,68	23	20,00	22	23,66
Ambalaj	1	1,39	2	2,38	6	5,61	9	9,89	8	6,96	12	12,90
Grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları	19	26,39	10	11,90	13	12,15	11	12,09	13	11,30	9	9,68
TOPLAM	72	100	84	100	107	100	91	100	115	100	93	100

Tablo 5'deki veriler incelendiğinde ünitelerin en yoğun şekilde işlendiği dönemin dördüncü sınıfın birinci dönemi olduğu görülmektedir. Buna göre dördüncü sınıfın birinci döneminde işlenen ünitelerin toplam frekansı 115'tir. Bu dönemde en fazla işlenen ünite

Bilgisayar destekli grafik tasarım (%20), az işlenen ünite ise *Kurumsal kimlik çalışması* (%6.96) ve *Ambalaj* (%6.96) üniteleridir.

İkinci sırada, ünitelerin en yoğun şekilde işlendiği dönemin üçüncü sınıfın birinci dönemi olduğu görülmektedir. Buna göre üçüncü sınıfın birinci döneminde işlenen ünitelerin toplam frekansı 107'dir. Bu dönemde de en fazla işlenen ünite *Bilgisayar destekli grafik tasarım* (%15,89), az işlenen ünite ise *Ambalaj* (%5.61) tasarımıdır.

Üçüncü sırada, ünitelerin en yoğun şekilde işlendiği dönemin dördüncü sınıfın ikinci dönemi olduğu görülmektedir. Buna göre dördüncü sınıfın ikinci döneminde işlenen ünitelerin toplam frekansı 93'tür. Bu dönemde de en fazla işlenen ünite *Bilgisayar destekli grafik tasarım* (%23,66), az işlenen ünite ise *Tipografi* (%4,30) ve *Kurumsal kimlik çalışması* (%4.30)'dır.

Dördüncü sırada, ünitelerin en yoğun şekilde işlendiği dönemin üçüncü sınıfın ikinci dönemi olduğu görülmektedir. Buna göre üçüncü sınıfın ikinci döneminde işlenen ünitelerin toplam frekansı 91'dir. Bu dönemde de en fazla işlenen ünite *Bilgisayar destekli grafik tasarım* (%18,68), az işlenen ünite ise *Tipografi* (%2,20) ünitesidir.

Beşinci sırada, ünitelerin en yoğun şekilde işlendiği dönemin ikinci sınıfın ikinci dönemi olduğu görülmektedir. Buna göre ikinci sınıfın ikinci döneminde işlenen ünitelerin toplam frekansı 84'tür. Bu dönemde en fazla işlenen ünite *Tipografi* (%26,19), az işlenen ünite ise *Ambalaj* (%2,38) ve *Afiş* (%2,38) üniteleridir.

Altıncı sırada, ünitelerin en yoğun şekilde işlendiği dönemin ikinci sınıfın birinci dönemi olduğu görülmektedir. Buna göre ikinci sınıfın birinci döneminde işlenen ünitelerin toplam frekansı 72'dir. Bu dönemde en fazla işlenen ünite *Grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları* (%26,39), az işlenen ünite ise *Ambalaj* (%1,39)'dır.

Tablo 6: Ünitelerin İşlenme Yoğunluğu ve Dönemlere Göre Dağılımı

	2.SINIF		3.SINIF				4.SINIF				TOPLAM			
	1.dönem		2.dönem		1.dönem		2.dönem		1.dönem				2.dönem	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f*	%
Bilgisayar destekli grafik tasarım	7	7.29	10	10.42	17	17.71	17	17.71	23	23.96	22	22.92	96	100
Görsel iletişim	15	18.75	13	16.25	11	13.75	11	13.75	18	22.5	12	15	80	100

Grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları	19	25.33	10	13.33	13	17.33	11	14.67	13	17.33	9	12	75	100
Tipografi	13	20	22	33.85	14	21.54	2	3.8	10	15.38	4	6.15	65	100
İllüstrasyon ve animasyon	4	6.56	9	14.75	14	22.95	11	18.3	13	21.31	10	16.39	61	100
Afiş	5	8.77	2	3.51	12	21.05	13	22.81	11	19.30	14	24.56	57	100
Kurumsal kimlik çalışması	6	13.33	9	20	9	20	9	20	8	17,78	4	8.89	45	100
Kitap Kapağı	2	4.44	7	15.56	11	24.44	8	17.78	11	24.44	6	13.33	45	100
Ambalaj	1	2.63	2	5.26	6	15.79	9	23.68	8	21.05	12	31.58	38	100

* Bu sayı ünitenin işlendiği toplam dönem sayısını vermekte olup, bazı katılımcılar üniteleri birden fazla dönemde işleyebilirken bazıları hiç işlememiş olabilir.

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının en fazla işlediği ünitenin *Bilgisayar destekli grafik tasarım* olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde ise *Bilgisayar destekli grafik tasarım* ünitesinin daha çok üçüncü ve dördüncü sınıfın birinci ve ikinci dönemlerinde işlendiği söylenebilir. Üçüncü sınıfın birinci ve ikinci dönemi, temel grafik tasarım problemlerinin çözümlendiği ve afiş, illüstrasyon, kitap kapağı gibi grafik tasarımın alt dallarının yoğunlukla çalışıldığı dönemlerdir. *Bilgisayar destekli grafik tasarım* ünitesinin bu dönemlerde işlenmesi, uygulamada sunacağı kolaylıklar açısından doğru olabilir. Türker'in de (2009, 686) belirttiği gibi bu dönemlerde, öğrencilerin gerçekleştirdikleri tasarım çalışmalarında yoğun bir şekilde bilgisayardan yararlandıkları görülmektedir. Dördüncü sınıfın birinci ve ikinci dönemi öğrencilerin tüm birikimlerini kullanacakları dönemler olduğu için ve yapacakları mezuniyet projelerinin konuları ve ihtiyaç duyacakları malzemeler farklılıklar göstereceği için bazı öğrenciler son sınıfta bilgisayara çok az ihtiyaç duyabilirler. *Bilgisayar destekli grafik tasarım* ünitesinin dördüncü sınıfın birinci ve ikinci döneminde değil de üçüncü sınıfın birinci ve ikinci döneminde işlenmesinin daha doğru olacağını söyleyebiliriz. Öğrencilerin *Bilgisayar destekli grafik tasarım* ünitesini öğrenmeden önce grafik ve bilgisayarla ilgili bazı temel konuları öğrenmiş olmaları gerekmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde bu ünitenin özellikle üçüncü sınıfta işlenmesinin öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri açısından doğru olduğu, dolayısıyla ikinci sınıfın birinci ve ikinci döneminde öğrencilerin *Bilgisayar destekli grafik tasarım* ünitesi yerine grafik tasarımına yönelik temel tasarım derslerini almasının, dördüncü sınıfta ise tamamen projelerine yoğunlaşmalarının daha doğru olacağı söylenebilir.

Bilgisayar destekli grafik tasarım ünitesinin ardından en fazla işlenen ünitenin *Görsel İletişim* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde ise *Görsel İletişim* ünitesinin daha çok dördüncü sınıfın birinci dönemi ve ikinci sınıfın birinci döneminde işlendiği söylenebilir. *Görsel İletişim*, grafik tasarım eğitimini kapsayan tüm konu başlıklarıyla yakından ilgili olduğu için ilk iki dönem, program kapsamında işlenmesi gereken bir ünedir. Bu açıdan düşünüldüğünde *görsel iletişim* ünitesinin en çok işlenen ikinci ünite olmasının doğru olduğu fakat dördüncü sınıfın birinci döneminde işlenmesi yerine ilk iki döneme oranlı olarak dağıtılarak işlenmesinin daha doğru olacağı söylenebilir.

En fazla işlenen üçüncü ünitenin ise *grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde ise *grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları* ünitesinin daha çok ikinci sınıfın birinci döneminde işlendiği söylenebilir. Grafik tasarım dünyasına girip iş üretmeye başlamadan önce, grafik tasarımın günlük yaşamdaki yerini kavramak gerekir. Tasarımın hayatımızdaki yerinin ve öneminin bilinmesi, yapılacak tasarımlara daha doğru yaklaşılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle bu ünitenin ikinci sınıfın birinci döneminde, temel tasarım süreciyle birlikte işlenmeye başlamasının doğru olduğu fakat ikinci sınıfın ikinci döneminde de işlenmeye devam edilmesinin daha doğru olacağı söylenebilir.

En fazla işlenen dördüncü ünitenin *Tipografi* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde *Tipografi* ünitesinin daha çok ikinci sınıfın birinci ve ikinci dönemleriyle üçüncü sınıfın birinci döneminde işlendiği söylenebilir. Tipografi, yani Uçar'ın (2004, 95) ifadesiyle "tasarlanmış yazının sanatı", grafik tasarımcının çok iyi bilmesi gereken bir konudur. Çünkü tasarımcı elindeki düz bir metni, o metnin içeriğine uygun olacak yeni bir biçimle birleştirerek kavramsal bir problemi görsel bir dille çözer. Sıradan bir metni bir tasarım elemanına dönüştürür. Böylece hem işlevsel hem estetik bir değer yakalar. Grafik tasarım, yazı ile omuz omuza ilerleyen bir alan disiplindir. Uçar'ın, (2004, 95) tasarlanmış yazının sanatı olarak ifade ettiği tipografi grafik tasarımın en önemli elemanlarından birisidir. İletişim amaçlı tasarlanmış yüzeylerin hemen hemen hepsinde yazının kullanıldığı görülebilir. O halde yazı ve tipografi ile sorunlarını çözememiş bir öğrenciden doğru tasarım yapması beklenemez. Öğrenci bu süreçte tüm harfleriyle yeni bir font oluşturmayı dener, mevcut fonttan bir harf seçerek onu yeni bir karaktere dönüştürmeyi dener. Bunları yaparken de harf yapısını tanıma ve sorgulamayı öğrenir, her harfin karakteristik yapısını inceler ve bunu tüm alfabeyle yansıtarak kelime grupları yazar ve oluşturduğu harflerin biraradalığını ve yazılabilirliği ile okunabilirliğini

test eder. Sonraki süreçte bu harflerin harf olma dışında bir işlevi olabilir mi? Sorusuna cevaplar aramaya başlar. Harflerin boş-dolu etkilerini inceleyerek, eyleme yönelik iş, oluş, duruş bildiren durumlarla ilişkilendirmeye çalışır. Bir kompozisyon ögesi olarak harf nedir, nasıl kullanılır, bu harf biçimi ve formu ile ne anlatmak istemektedir? Gibi sorulara da cevaplar arar.

Bu nedenle *tipografi* ünitesi, iş üretmeye başlamadan önce işlenmesi gereken bir konu olarak kabul edilmelidir. Tüm ünitelerin genel içeriği incelendiğinde ise, altı dönem boyunca yapılan tüm uygulamaların hemen hepsinde yazının ve doğal olarak tipografinin kullanılması zorunluluğunun olduğu görülür. Bu nedenle grafik tasarımın bu temel taşı, çok iyi kavratılmalıdır. Tablo 6'daki bulgularda da görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %33.85 oranında büyük bir kısmı, *tipografi* ünitesini ikinci sınıfın ikinci döneminde işlemektedir. Ünitenin önemi açısından, ikinci sınıfın ikinci döneminde işlenmeye başlanması doğru ve tutarlı bir davranış olduğu söylenebilir. Bu sebeple *Tipografi* ünitesinin, ikinci sınıfın ikinci dönemi ile üçüncü sınıfın birinci ve ikinci döneminde işlenmesinin doğru olacağı söylenebilir.

En fazla işlenen beşinci ünitenin *İllüstrasyon ve animasyon* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde *İllüstrasyon ve animasyon* ünitesinin daha çok üçüncü sınıfın birinci dönemi ile dördüncü sınıfın birinci döneminde işlendiği söylenebilir. *İllüstrasyon*, Tepecik'in (2002, 79) tanımıyla "izah edici resim"dir. Becer'in (1999, 210) tanımıyla ise "başlık, slogan ya da metin gibi sözel unsurları görsel olarak betimleyen ya da yorumlayan bütün unsurlar"dır. Yani fotoğraf kullanılmayan bir tasarımda, yazıyla beraber bütünü oluşturan temel unsurların tamamıdır. Bu sebeple, afiş, kitap kapağı, ambalaj gibi üniteler çalışılırken illüstrasyon bu tasarımlarda sıklıkla kullanılır. Bu konular işlenmeden önce *İllüstrasyon* ünitesinin işlenmesi, sonraki süreçlere destek sağlayacağı için bu ünitenin üçüncü sınıfın birinci döneminde işlenmesinin uygun olacağı söylenebilir. Arnheim, (2007, 342) illüstrasyondan bahsederken; resmin ilgili önermeleri algısal olarak beyan etmeyi başaramadığı takdirde yararsız, kafa karıştırıcı ve anlaşılmasız olacağını aynı zamanda görmenin işlevini yerine getirebilmesi için şekil ve rengin görülen şeyi nasıl belirlediğini söyleyen görsel algılama kurallarına uyması gerektiğini söylemektedir. Bu görsel algılama kuralları, illüstrasyon ünitesi kapsamında öğrencilere verilmeli, sonraki süreçte çalışmalarında illüstrasyon kullanacak öğrencilerin doğru illüstrasyonla işe doğru yerden başlamasını sağlayacaktır.

En fazla işlenen altıncı ünitenin *Afiş* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde *Afiş* ünitesinin daha çok üçüncü sınıfın birinci ve ikinci dönemi ile dördüncü sınıfın ikinci döneminde işlendiği söylenebilir. Afiş üretilirken illüstrasyon, fotoğraf,

tipografi, bilgisayar ve alternatif malzeme ile karışık teknik kullanılır. Afişin esas amacı haberdar etmektir. Hedef kitlesini bir şeylerden haberdar ederken estetik kaygılar da taşır. Haber verme kaygısını giderebilmek için yazıya ihtiyaç duyar. Estetik kaygılarını giderebilmek için de illüstrasyon ya da fotoğraf gibi malzemelere ihtiyaç duyar, yazı boyutunu estetik hale getirmek için de ihtiyacı tipografidir. Hedef kitlesine ulaşmak için doğru mesajı hangi imgelerle ve hangi yöntemlerle vereceğini de görsel iletişim ile grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları ünitelerinden edindiği birikimle bilir. Öğrencinin, afişin tasarım öncesi gerektirdiği tüm bu altyapıyı, daha önceki dönemlerden kazanmış olması gerekir. Bu sebeple *Afiş* ünitesinin üçüncü sınıfın birinci döneminde işlenmesinin doğru olacağı söylenebilir.

En fazla işlenen yedinci ünitenin *Kurumsal kimlik çalışması* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde *Kurumsal kimlik çalışması* ünitesinin daha çok ikinci sınıfın ikinci dönemi ile üçüncü sınıfın birinci ve ikinci dönemlerinde işlendiği söylenebilir. *Kurumsal kimlik çalışması* ünitesi grafik tasarımın temel konularından biri olduğu için daha önceki dönemlerde işlenmesi daha doğru olacaktır. Kurumsal kimliği Akın; (2009, 158) “Bir kuruluşun görsel ve fiziksel özellikleriyle kurum kültürü, kurum felsefesi gibi soyut niteliklerinin oluşturduğu kimlik” olarak tanımlamaktadır. Yani kurumsal kimlik, kurumun amblem, logo, antetli grup, kartvizit gibi öğelerinin bütünü olarak tanımlanabilir. Bu öğeler tamamen soyut imgelerden oluşan bir bütündür. Amblem tasarlanırken amaç nesneyi tüm detaylarından arındırarak kavramı ve özü ifade edebilen en sade forma getirmektir. Bunun için de grafik tasarımın temel ilkeleri kullanılır. İkinci sınıfın birinci döneminde alınan grafik tasarıma yönelik temel tasarım eğitimde kazanılan bu temel ilkeler, *Kurumsal kimlik çalışması* ile ikinci dönemde ilk defa işe dönüşür. Tasarlamaya başlama aşamasında bu geçişi en doğru sağlayacak ünite *Kurumsal kimlik çalışması* ünitesi olduğu için bu ünitenin ikinci sınıfın ikinci döneminde işlenmesinin doğru olacağını söyleyebiliriz.

En fazla işlenen sekizinci ünitenin *Kitap kapağı* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde *Kitap kapağı* ünitesinin daha çok üçüncü sınıfın birinci dönemi ile dördüncü sınıfın birinci döneminde işlendiği söylenebilir. *Kitap kapağı* ünitesinin işleniş olarak *afiş* ünitesine yakın olduğu söylenebilir. Kitap kapağı da üretilirken illüstrasyon, fotoğraf, tipografi, bilgisayar ve alternatif malzeme ile karışık teknik kullanılır. Afişten ayrılan kısmı ise, afiş iletmek istediği mesajı sokakları ve medyayı kullanarak iletirken kitap kapağı sadece üzerinde bulunduğu kitabı ve yazarını tanıtmakla görevlidir. Afişte mesajın özü imgeye dönüşürken kitap kapağında imgeye dönüşen kitabın özüdür. Üçüncü sınıfın ilk döneminde

afişle başlayan bilgilendirme kavramlarının çözümlenmesi sürecinin ikinci dönemde de kitap kapağı ile devam etmesi uygun olacaktır. Öğrencinin, kitap kapağının tasarım öncesi gerektirdiği tüm altyapıyı, daha önceki dönemlerden kazanmış olması gerekir. Bu sebeple *Kitap kapağı* ünitesinin üçüncü sınıfın ikinci döneminde işlenmesinin doğru olacağı söylenebilir.

Altı dönem boyunca en az işlenen ünitenin *Ambalaj* ünitesi olduğu görülmektedir. Dönemlere göre dağılımı incelendiğinde *Ambalaj* ünitesinin daha çok üçüncü sınıfın ikinci dönemi ile dördüncü sınıfın birinci ve ikinci döneminde işlendiği söylenebilir. *Ambalaj* ünitesi daha çok endüstriyel tasarım alanına yakın bir konudur ve proje ödevleri kapsamında öğrencilerin ihtiyaç duyabilecekleri bir ünedir. Proje ödevleri genelde iki boyutlu ve üç boyutlu işlerden meydana gelmektedir. Önceki dönemlerde iki boyutlu tasarımlarla uğraşan öğrenciler proje öncesinde üçboyutlu tasarımlara geçerek bu alanla da tanışmış olurlar. Bu nedenle proje ödevlerine başlanmadan önceki son dönemde *Ambalaj* ünitesinin işlenmesinin doğru olacağı söylenebilir.

Tablo 1'deki verilere dönecek olursak, öğretim elemanlarının %70,7'sinin, birinci sınıftaki temel tasarım dersi haricinde, Grafik Tasarım derslerine yönelik bir temel tasarım dersi olması gerektiği yönündeki görüşlerinin doğruluğundan yola çıkarak, ikinci sınıfın birinci ve ikinci dönemlerinde grafik tasarıma yönelik, temel tasarım içerikli uygulamalar yaptırılmasının uygun olacağını söyleyebiliriz. Grafik tasarım, uygulamanın yanı sıra düşünmeyi ve kavram üretmeyi de zorlayan bir alan disiplindir. Tasarıma başlamadan önce bu düşünme biçimlerini geliştirmek, grafik dilini anlamak ve uygulama yöntemlerini öğrenmek gerekir. Bu amaçla, ikinci sınıfın birinci döneminde ağırlıklı olarak grafik tasarım kültürü ve felsefesi üzerinde durulması, temel tasarım uygulamalarının yanı sıra teorik ağırlıklı ünitelerin işlenmesi doğru olacaktır. Mevcut müfredat içerisinde ikinci sınıfın birinci dönemi için uygun olan ünitelerin, *Grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları* ve *Görsel iletişim* olduğu söylenebilir. Becer'in (1999, 9) de belirttiği gibi grafik tasarım, hangi alanda uygulanırsa uygulansın, dinamik bir anlatım dili yakalamak zorundadır. Bu dinamizmin itici gücü de, grafik tasarımın var olma nedeni olan iletişimdir. Uçar (2004, 93) da grafik tasarımcının, iletişim metodu olarak -kâğıt, duvar, televizyon, bilgisayar- ne seçerse seçsin, temel sorunsalının görsel iletişim problemlerini çözmek olduğunu söyler. Grafik ana sanat derslerine yönelik temel tasarım dersi ile öğrenci biçim bozmayı, başkalaştırma yapmayı, nesnelere arası ilişki kurmayı, nesne-nesne ve nesne-yazı ilişkisini çözmeyi öğrenir böylece soyutlama becerisi kazanır. Görsel biçimlendirme öğelerini

kullanarak çizgi, doku, renk, leke kavramları ile etütler yapar böylece alanla özdeşleşme sağlayabilir.

Tablo3'deki verilere dönecek olursak, öğretim elemanlarının %53,7'si öğrencilerine mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi hazırlatmaktadır. Bu proje ya da tezler, dördüncü sınıfın birinci ve ikinci döneminde hazırlanmaktadır ve öğrencilerin ikinci ve üçüncü sınıfta, alana ilişkin öğrendikleri tüm bilgileri uygulama fırsatı buldukları bir zaman dilimidir. Proje ve tezlerine tam hâkim olabilmeleri için, alana ilişkin bilgi ve deneyimlerinin mümkün olduğu kadar fazla olması gerekir. Bu bilgi ve deneyimi de ikinci ve üçüncü sınıfta aldıkları grafik tasarım eğitimi ile sağlarlar. Demirel, (2005, 140,141) anlamlandırma stratejisi ile öğrencinin yeni gelen bilgileri hafızasındaki eski bilgileriyle ilişkilendirerek uzun süreli belleğe kodlamasının mümkün olacağını söylemektedir. Ayrıca örgütlenme stratejisi ile öğrencinin yeni bilgileri, ön bilgilerini kullanarak kendisi için daha anlamlı olacak biçimde yeniden yapılandırmasının söz konusu olacağını belirtir. Bu bilgilerden yola çıkılarak, tüm ünitelerin ikinci ve üçüncü sınıfta işlenerek bitirilmesi, dördüncü sınıfta ise tümüyle projeye yoğunlaşılmasının uygun olacağı söylenebilir. Demirel, (2005, 237) bitirme proje ödevlerinin önemini, proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile açıklamaktadır. Bu yaklaşıma göre öğrenci öğretme-öğrenme sürecinin merkezindedir. Problem çözme becerilerini geliştirdiği için uygulama, analiz ve sentez düzeyindeki hedeflerin gerçekleşmesinde kullanılır. Bu yaklaşım, John Dewey, Kilpatrick ve Bruner'in öğrenme konusundaki görüşlerinin bir sentezidir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışma sonucunda, elde edilen bulgulardan ve grafik ana sanat derslerini yürüten öğretim elemanları ile uzmanların görüşlerinden yola çıkarak, grafik ana sanat derslerinin ünitelerinin işleniş şekli düzenlenerek Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: Grafik Ana Sanat Dersi Ünitelerinin İşleniş Düzenine Yönelik Düzenleme

SINIF	DÖNEM	ÜNİTE
2	1	<ul style="list-style-type: none"> • Temel Grafik Tasarım • Görsel İletişim • Grafik Tasarımın Günlük Yaşamdaki Kullanım Alanları
	2	<ul style="list-style-type: none"> • Görsel İletişim • Grafik Tasarımın Günlük Yaşamdaki Kullanım Alanları • Kurumsal Kimlik Çalışması

		• Tipografi
		• Tipografi
		• Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım
1		• İllüstrasyon ve animasyon
		• Afiş
3		• Tipografi
		• Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım
	2	• Kitap Kapağı
		• Ambalaj
4	1	• MEZUNİYET PROJESİ
	2	

2. sınıfın 1. dönemi öğrencilerin grafik tasarımla ilk karşılaşmaları olacağı için temel tasarım eğitimi ile başlamak ve grafik tasarımın kapsamını anlamalarını sağlayacak teorik anlatımlar uygun olabilir. 2. dönem teorik anlatımların yanı sıra kurumsal kimlik çalışması ve temel tipografi uygulamalarına başlanabilir. Bu temel konu ve uygulamalar kavrandıktan sonra 3. sınıfın 1. döneminde tipografi uygulamalarına devam ederek grafik tasarımın önemli başlıkları olan illüstrasyon, animasyon ve afiş çalışmaları yaptırılabilir. Ayrıca grafik tasarım için önemli olan bilgisayar destekli grafik tasarım uygulamalarına başlanabilir. 2. dönemde de tipografi ve bilgisayar destekli grafik tasarım uygulamalarının yanında kitap kapağı ve ambalaj uygulamaları yaptırılabilir. Böylece öğrenciler 4 dönem içerisinde aşamalı olarak grafik tasarımın temel uygulama alanlarına ilişkin örnek uygulamalar yapmış olacaklardır. Son sınıfta ise öğrenciler, 4 dönemde edindikleri birikimlerini kendi tecrübeleriyle birleştirerek kapsamlı birer mezuniyet projesi hazırlayabilecek duruma geleceklerdir. Projeler yılsonunda sergilenerek geri dönüşler alınabilecektir.

Ankete verilen cevapların analizi sonucunda elde edilen bulgular, bize Türkiye'deki mevcut durum hakkında bilgiler vermektedir. Yukarıda bu bulgulardan yola çıkılarak mevcut durumla ilgili yapılan yorumlar yer almaktadır. Mevcut duruma ilişkin sonuçlar ve öneriler ise şöyledir:

Gelişen teknoloji ve çağın ihtiyaçları, Grafik ana sanat dersleri ders içerikleri kapsamında işlenmesi gereken konularının birçoğunun bilgisayar ortamında da uygulanmasının gerekliliğini ortaya koyar. Atölyelerin hedeflenen amaca hizmet edebilmesi için, günümüz

ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılandırılması, aktif olarak kullanılması ve mevcut donanımlarının devamlı yenilenerek güncel tutulması gerekmektedir.

İkinci sınıftan itibaren Grafik ana sanatı seçen öğrenciler, kendi ana sanat dallarına yönelik bir temel tasarım dersi ile grafik eğitiminin temelini oluşturan bu kavramları çözer, böylece grafik dili anlamakta ve uygulamakta zorlanmaz. Tasarımların amaca uygun biçimlenebilmesi için grafik biçim ifadeleri olan nokta, çizgi, şekil, biçim, doku, renk gibi elemanların ustaca ve uyum içinde kullanılması gerektiğini vurgular. Bu temel noktaları göz önünde bulunduran tasarımcı, alanına daha hâkim olur ve konulara daha bilinçli yaklaşır. Temel tasarım öğelerinin grafik tasarımdaki yerini görür. Sonraki dönemler için altyapı oluşturur. Kendisini diğer alanlardan soyutlamadan grafik tasarıma yönelik bir seçicilik geliştirir ve sonuca daha hızlı ulaşabilir. Tasarımcı, tasarım problemini çözerken temel tasarım ilke ve öğelerini kullanır. Birinci sınıfta verilen temel tasarım dersi, genel anlamda plastik sanatlar eğitimi temel alır ve öğrencilere bu yönde kazanımlar oluşturur. Tasarım ilkeleri yani grafik tasarım ürününün ham maddeleri; çizgi, ton, renk, doku, biçim, ölçü ve yöndür.

Teknolojik gelişmeler, grafik tasarım alanını da değişimlere zorlamaktadır. Zamanın ve fikrin çok değerli olduğu günümüz dünyasında kendisini fikirleriyle ortaya koyan tasarımcı, zamanını da doğru kullanmak zorundadır. Bilgisayar, bu anlamda tasarımcıya zaman kazandıran faydalı bir araçtır. Zamanı doğru kullanan, değişen dünyaya ayak uydurabilen ve gerisinde kalmayan grafik tasarımcılar ve sanat eğitimcileri için, eğitim süreçlerine bilgisayarın dâhil olması oldukça önemlidir.

Mezuniyet projesi ya da mezuniyet tezi, öğretmen adayının bir yaklaşım metodu geliştirmesinde, tüm birikimini bir sanat eğitimcisi olarak öğrencilerine aktarmasında yardımcı olur. Proje hazırlama sürecinde konularını kapsamlı bir biçimde araştırır ve sosyal konularda daha bilinçli ve duyarlı hale gelir. Bu kazanımlarını da öğretmenlik yaptığı okullarda öğrencilerine aktararak onların da bilinçlenmesine katkıda bulunur.

KAYNAKLAR

- Akın, E. (2009). Görsel İletişimde Mağaradan Markaya, İstanbul: Alternatif Yayınları.
- Armutçu, E. (2006). Eğitim Fakülteleri Grafik Tasarım Ana Sanat Atölyeleri Ders İçerikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arnheim, R. (2007). Görsel Düşünme, (Çev.Rahmi Ögdül), İstanbul: Metis Yayınları.

- Atan, A. (2000). Bilgi Çağında Sanat Eğitimi. Bilgi Çağı ve Sanat Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, s. 32-38.
- Becer, E. (1999). İletişim ve Grafik Tasarım. Ankara: Dost Kitabevi.
- Bölükoğlu, H.İ. (2004). Grafik Tasarım Eğitiminin Toplumsal Sorunların Kavranmasındaki Rolü. 2. Sanat Eğitimi Sempozyumu. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. s: 75-79
- Demirel, Ö. (2005). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- İpşiroğlu, Z. (1994). Eğitimde Sanat ve Eleştirel Düşünme. Sanat Eğitiminin Geleceği. Ankara: Mert Matbaası. s: 78,82
- Karamustafa, S. (1992). Grafik Sanatlarda Çağdaşlık Sorunsalı. Geçmişle Geleceği Arasında Kıvranan Sanat - Çağdaşlık Sorunları. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s: 109-146
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Okday, A. (1994). Sanat Eğitiminin Önemi ve Sanatın Geleceği. Sanat Eğitiminin Geleceği. Ankara: Mert Matbaası. s: 16,21
- Temel Tasarım. (2010, 24.12) Temel tasarım nedir? <http://temeltasarim.net/> (Erişim tarihi: 24.12 2010).
- Tepecik, A. (2002). Grafik Sanatlar, Tarih-Tasarım-Teknoloji. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Türker, İ. H. (2009). Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri'nde Bilgisayar Destekli Tasarım Eğitimine Ne Oldu? 9Th. International Educational. Technology Conference. Hacettepe University. Ankara – Turkey. Hacettepe University. s: 685-688
- Uçar, T. F. (2004). Görsel İletişim ve Grafik Tasarım. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Y.Ö.K., (1998). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Ankara: T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.

SUMMARY

The purpose of this research is presenting the existing situation of the lessons which were studied during 6 years in Graphic Art Major Programs in Fine Art Education Departments and analysing the conditions that are meant to be effective on execution of these lessons, presenting available problems and proposing solutions in order to overcome these problems.

Changing art, naturally, also, makes the innovative and changeable art education compulsory. Art education programmes that is held in the faculties supplies education of fine art occasionally lose their actuality then fall behind of changeable art understanding. Especially, graphic art department follow the developing technology referring not only lesson contents but also lesson material used in class. The technology that renews itself and steps forward day by day obliges the updating of lesson contents of graphic art department constantly. In order to grow up teachers who possess available information background and meet novel Technologies, it needs a durable and true formed substructure. By the way, educators need to use communication instruments effectively and shouldn't remain alien to the elements that provide and support this efficiency. Even if educators of graphic art department perform graphic design as an occupation in their professional lives, they should have got theoretical and practical information about conception of design and opportunities of graphic designs. In communication era of our world, graphic design discipline whose core aim is 'communication' and the graphic art department that is built on the education of this discipline, in fine art education, needs to be one of the major department which ought to follow, in terms of material used and contents, changes and improvement. Given the relations between disciplines, it is possible to form an opinion about the situation of art education favour of this research that is held on Graphic Design Education.

In consequences of the interviews with Education Staff in Fine Art departments in Education Faculties in Turkey on lessons, lesson contents execution methods, it was seen that; the Education Faculty common programme was once presumed supposing to be executed in every faculties differs from one section to another. Idea of monitoring these differences and arguing possible solutions with asserting available situation was the root of this research. Handling today's present situation differs from one faculty to another, even one teacher to another. It can be said that because of these inconsistency and maladjustment graduated students couldn't have gained sufficient education on this subject and only just taken sciolism under principal subjects. Rarely, it is thought that, the educator is capable of teaching well about his/her own proficiency however does never teach other sub-subjects or partially does. The models executed in art education will always need to be reformed with changing and developing technology. Education institutions should determine the principles of art education favor of domestic observations. Beside, determination of extent of graphic design education which is a major area of art education and gathering all lessons held under one common point and making all programmes that gives art education close to each others are important points. It is assumed that, from

any university graduations, possessing of accumulation of basic information related to the field and , if possible, being familiar to all sub-subjects of graphic design.

The purpose of this research is to examine the current situation of the courses that are taught over six semesters in Graphic Art Major Programs in Fine Art Education Departments. Data has been collected by conducting a questionnaire. The questionnaire consists of questions regarding the current situation of the graphic art courses and the problems that are confronted during their execution. As a result, the data obtained were evaluated and an alternate content for common application is proposed.